

DISPOSISJON, torsdag 18. jan. 2024
Kampen om utmarka – konferanse på Gardemoen
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norsk Sau og Geit
TYR

Jordskiftelova – gjerdehald - Bruksordning

Med berre 30 min. går eg rett på reglane. No har de ein detaljdisposisjon som de kan sjå på seinare.

1. Jordskifteretten har einerett til å halde gjerdeskjøn – særreglar i jordskiftelova – i tillegg til gjerdelova

1.1. § 1-1 Føremålet -viktig

«- - effektiv og rasjonell utnytting av fast eigedom og ressursar til beste for eigarane, rettshavarane og samfunnet -.» Bøte på utenleige eigedoms- og bruksrettstilhøve vedlegg 1, s. 10

1.2. § 1-4a Føremålet med saka

«- - skape meir tenleg tilhøve» s. 11

1.3. § 2-6 Jordskiftedomar + evt. 2 meddomarar

- Eg er i tvil om det svarar seg med meddomarar. Du veit aldri kven du får.
- Jordskiftedomaren er til vanleg positiv til dyrehald. Retten oppfattar seg som ein landbruksdomstol. s. 12

1.4. § 5-3, d Heimel – rett

Rett for jordskifteretten til å halde gjerdeskjøn

§ 5-7 Kva for reglar gjeld så langt dei høver

Kap. 1, 2, 6 og 8.

1.4. Kap. 6 Krav om sak m.m.

§ 6-9 sakleg og geografisk avgrensing av saka.

Eige drøftingstema.

§ 6-21 Framlegg til avgjerd

Merknad frå partane.

Jordskifteavgjerd – endeleg jordskifteløysing

§ 6-23, 3. ledd, h.

Kap. 7

1.5. Sakskostnadene

Gebyr m.m. etter nytten

Skjønsløva frå 1917. truleg § 43 – vurdering av retten

§ 7-11, 3. ledd – anke – sakskostnadene ved anke må kvar av partane bere eigne advokatkostnader.

1.6. Kap. 8 anke

Anke går til lagmannsretten.

1. jordskiftelagdomar og 2 meddomarar (lekmenn)

2. Reglane i gjerdelova

§ 7 og § 8 dei 2 sentrale reglane om tvang til å halde gjerde.
vedlegg 2, s. 18

2.1. § 7 – Gjerdehaldstvang – nytte

- Må vera til nytte for kvar og ein, dvs. alle eigedomane.
Er det berre til nytte for ein eigedom, er ikkje vilkåret oppfylt.
- Den totale nytten må klårt vera større enn kostnadene.
Det skal vera ein samfunnsnytte.
- Nytten skal vera økonomisk, men utsyn, utsjånad, vern mot innsyn og inntrenging er aktuelt å taka omsyn til.
- Høve til mykje skjøn for jordskifteretten.
- Plunder og heft med ekstra arbeid knytt til jaging av dyr er fordel å bli kvitt.
Det må kunne reknast inn i nytten – ved å ha gjerde – for den som ikkje har dyr (NOU 1980:49, s. 19).

2.2. § 8 Halvering av kostnadene

- Fell urimeleg mykje på den eine, kan jordskifteretten – etter nytten – dele kostnadene skjønsmessig.

Døme:

A – nytte – 90% får 70% av kostnaden

B - nytte – 10% får 30% av kostnaden

2.3. Gamle utskiftingar

Vedlegg 3, s. 22 (3 s) gjerdeplikt alltid viktig punkt, utskifting 1956, Sogn jordskifterett, Feios.

3. Gjerde- og Beitereglar

3.1. Frå gammalt av - utmarka sambeite

- Lite dyrka mark, eigar av «innmarka» måtte gjerde.
- Likevel eit visst ansvar for dyreeigaren med gjerde-
tvang. Landslova 1274 og Norsk Lov 3-12-16 til 23
(NOU 1980:40, s. 13)

3.2. Lov om jordfreding 1860 – Gjerdelova

- Vakteplikt og gjerdehaldstvang.
- Detaljert og vanskeleg å praktisere. Varierte frå
husdyr til husdyr, Etter § 21 kunne geiter drepast,
når dei kom inn på innmarka. Hoppa over gjerda
Bot og erstatning.

3.3. Gjerdelova 5.5.1961, Beitelova 16.6.1961

4. Grunnlag for beiterett

Aktuelle grunnlag for påstandar:

1. Skriftleg avtale
2. Stilletiande avtale
LB-2000-1791 Tøverud/Kongen
vedlegg 4, s. (1,2, 8 og 19)
3. Alders tids bruk
4. Hevd
5. Festna rettstilhøve
6. Lokal sedvane

Streifbeite – ope beiteområde - § 3 i NOU 1980:49

- Slepper dyra på eigen eigedom
- Streifar ikring i beiteområde
- Bygger på lokal sedvane
- Blir del av ein beiterett. Noko mindre enn ein full beiterett.
- Fritok for erstatningsansvar § 6 i Beitelova 1961.
- Nærast ein spesiell rett for grunneigaren i ei bygd innafor 1 eller fleire gardsnr.
- Avgrensa lokal allemannsrett
- Berre beite på det som er tilgjengeleg. Kan stengast ute.
- Ikkje gjerdeplikt
- Særleg praktisk og praktisert opp mot – og i fjellbeite, t.d. Hardangervidda.
- Kan ikkje jaga dyra inn på grannen sin eigedom
- Opp mot tolt bruk
- Delvis akseptert av HR

- Rt. 1990 – 1113 Feiring – Østre Toten, Mathiesen (Eidsvoll) ved Steinsjøen
  - ikkje streifbeiting
  - ikkje lokal sedvane sterk nok
  - ikkje reflektert nok i forklaringa frå partar og vitne om at det var ein spesiell beiterett.
  - litt spesiell argumentasjon frå HR.

- Rt. 1995 – 644 Balsfjord/Westerbotn
  - Felles beiterett i 150 år
    - Korleis føre praksisen attende i 150 år?
  - Avgrensa rett til beite ut frå langvarig og festna praksis
  - Ikkje «klår» streifbeiterett
  - Gjensidig næringsutøving
  - Ingen gjerding
  - Meir enn ein streifbeiterett, s. 7 i domen
  - Ikkje avgrensa til det dyretalet (geiter) som tradisjonelt kan førast. § 2 i servituttlova – utviklast ut frå tid og tilhøve.

5. Beitelova § 6 og 7 skadeerstatningslova § 5-1 medverknad og § 5-2 lemping

- § 6 er ein absolutt regel. halde dyra utafor område der dei ikkje har rett til å vera.
- § 7 Skadebot – for skade på avling og eigedom
2. ledd sentral
- medverknad til skaden – setjast ned eller falle bort.
vedlegg 6 , s. 29

Generell gjerdeplikt opp mot medverknad frå skadelidte, § 5-1.

- Lemping § 5-2
Totalvurdering
- HR-2018-872 – A Femund sijte (siida) – Reinbeite – Beiteskade, vedlegg 7, s. 34

Sentral dom

- Generell gjerdeplikt opp mot medverknad frå skadelidte, § 5-1 og lemping, § 5-2.

- HR-2022-2068-A Sola-Buskerud Ferdigplen AS
vedlegg 8, s. 35
  - 3 kyr og 3 kalvar
  - skade, kr 1,6 mill
  - jordskifteretten kr 0 i erst. (2-1) – skjøn § 11
ikkje krav om kontinuerleg tilsyn. Det ville bety slutt på all beiting i større utmarksområder.
Lagmannsretten kr 800.000

HR

- medverknad – på annan måte § 7, 2. ledd, 2. alt.
- sjå på skulda til BF
- minske riskioen
- avgrense skade
- utfyller beitelova
- fritak for ansvar?
- totalvurdering
- uavhengig av gjerdeplikt burde BF gjert (avsnitt 65)
- lemping – skjønsmessig reduksjon

Denne dommen saman med Femund sijte reduserer den 4-kanta tolkinga av § 6 og § 7 som mange har oppfatta tidlegare.

Medverknad og lemping vil kunne føre til at skadebota blir sett til kr 0.

Eg har aldri teke på meg saker om krav etter § 6 og 7.

Ofte mindre summar, rein kringling. Eg har fått til fleire avtaler mellom slike partar.

6. Bruksordning av jordskifteretten § 3-8

Reglar om sambruk

- omfattande og generell regel
- kom inn 1979, § 2c nr. 2 Vore noko endra
- ikkje så mykje bruka
- kunne ha vore bruka meir saman med § 3-9 investeringar og § 3-10 om organisering av lag

6.1. Utgangspunkt i § 1-1

- Bøte på utenleg eigedom- og brukstilhøve. Solid utgangsregel
- Effektiv og rasjonell utnytting av fast eigedom eller bruksrett.

6.2. Utgangspunkt i § 3-2

- Ein eigedom eller bruksrett er vanskeleg å bruke på tenleg måte. Dobbel presisering, sjå § 1-1.

6.3. 1. setning – sambruk

- Dvs. Fleire brukar arealet i lag. Ein har eigedomsrett, ein annan beiterett, jaktrett eller vegrett.
- Lagar reglar om korleis beitet skal brukast
- Korleis det eventuelt skal gjerdast

2. setning – innføring av sambruk, der det ikkje er sambruk frå før – særlege grunnar, sterk tvangsregel

- Førarbeid, Ot.prp. nr. 56(1978-79) s. 47
«Det er dei positive og faktiske sidene som departementet her legg størst vekt på, nemleg at

vi har store utmarksområde i landet som i dag ikkje kan brukast t.d. til beite på grunn av manglande gjerdehald. Det er dei store kostnadene med gjerdehaldet om kvar og ein skal gjerde inn sin teig som gjer at det blir lite og inkje att for kostnad og strev. Berre gjennom sambruk kan gjerdespørsmål og ulike vanskar løysast slik at bruken av utmarksområda kan bli praktisk og økonomisk mogleg.»

- Mange små eigedomar
- Topografien
- Nokon blir hindra i å utnytte eigedomen sin

6.4. Døme frå Vestmarka LB-2000-1791

- ca. 80.000 daa totalt areal
    - « 7.000 daa skogeigar
    - « 120 partar - 3 kommunar
    - « 50 hadde beitedyr
- I det vesentlege sett opp sperregjerde.

- Spørsmål:
Kunne beitebrukarane få beiterett på dei 7.000 daa?

Ja, sa Jordskifteretten

Fordel:

- Store beiteressursar
- Kostbart med ny inngjerding
- Positivt for skogen med sau, ryddar undervegetasjonen
- Må vera innafor beitekapasiteten i heile området
- Bruk av skogsvegar
- Kvar eigedom kan bruke beiteretten sin eller leige den bort.

Ulempe

- Eigedomen ligg i ytterkanten, kunne gjerdast ute ca. 4,7 km
- Store skadar på skogen, tråkk og beiting
- 100 storfe/ammekyr – maks
- Flokkar – einskilde dyr – dele opp slepping
- Sankefeller – saltplassar
- Konkurrans med elg
- Jaktinteresse

Jordskifteretten skipa:

- Eit Beiteeigarlag
- Eit Beitedriftslag
- 4.600 saueeiningar, 325 storfe – av dei 100 kjøtfe
- Beiteavgift (2007)
  - kr 200 pr. hest/kalveførande ku
  - kr 100 pr. kalv/ungdyr
  - kr 20 pr. vaksen sau
  - kr 10 pr. lam

30% går til Beiteeigarlaget

6.4. Felles tiltak og investeringar

§ 3-9 t.d. fellesgjerde

6.5. Skiping av lag med vedtekter

§ 3-10, beiteeigarlag og driftslag

6.6. Off. samtykke, § 3-17

6.7. Ingen må li tap, § 3-18

6.8. Kvar av partane må betale egne sakskostnader ved ei bruksordnings sak, § 7-8.

7. Stutt oppsummering

Gjennom 2 domar i HR er Beitelova, § 6 og § 7 om ansvar for skade nøytralisert sterkt. Den fyrste domen er Femund sitje – reinbeite 2018.

Den andre domen er Sola – Buskerud Ferdigplan AS 2022. Det er sterke krav om reduksjon i erstatning pga at ansvaret for medverknad og lemping av erstatningsansvaret.

Streifbeiting kunne ha vore eit aktuelt alternativ, men det er relativt få saker om det dei siste 10-20 åra. Den opninga som NOU 1980 kom med ser ut til å ha stagnert.

Bruksordning ved jordskifteretten etter § 3-8 m.fl. burde vera meir nytta både der det er sambruk og der det ikkje er sambruk.

Å få til ei beiteordning vil alltid vera tenleg for ein eller fleire. Det er eit tvangsinngrep som jordskifteretten står for.

FELLAND Advokatfirma
Olav Felland

Lov om fastsetjing og endring av eigedoms- og rettshøve på fast eigedom m.m. (jordskiftelova)

Dato	LOV-2013-06-21-100
Departement	Landbruks- og matdepartementet
Sist endret	LOV-2023-06-09-32 fra 01.07.2023
Ikrafttredelse	01.01.2016
Endrer	LOV-1979-12-21-77
Rettsområde	Landbruk, jakt og skogbruk ► Jordskifte
Kunngjort	21.06.2013 kl. 15.35
Rettet	01.07.2021 (faglige noter fjernet, UU-tilpasning)
Korttittel	Jordskiftelova – jskl

Kapittel 1. Formål, verkeområde, definisjonar, saksinnhald og sakstilknytning

I. Formål, verkeområde og definisjonar

§ 1-1. *Formålet med lova*

Formålet med lova er å leggje til rette for effektiv og rasjonell utnytting av fast eigedom og ressursar til beste for eigarane, rettshavarane og samfunnet. Dette skal skje ved at jordskifteretten bøter på utenlege eigedoms- og brukstilhøve, klarlegg og fastset grenser og rettar, og behandlar skjønne og andre avgjerder etter denne og andre lover.

Lova skal òg leggje til rette for rettferdig, forsvarleg, rask, effektiv og tillitsskapande behandling av sakene gjennom offentleg rettargang for uavhengige og upartiske jordskifterettar.

§ 1-2. *Verkeområde for lova m.m.*

Lova gjeld for fast eigedom og rettar over fast eigedom, vassdrag og sjø i heile landet, om ikkje anna er fastsett i denne eller andre lover.

Kongen kan fastsetje at lova heilt eller delvis skal gjelde for Svalbard eller Jan Mayen, og kan da fastsetje særskilde tilpassingar etter tilhøva på staden.

Lova gjeld med dei avgrensingane som følgjer av folkeretten eller av avtale med framand stat.

§ 1-3. *Definisjonar*

I denne lova tyder

- a. *jordskifteområdet*: den geografiske avgrensinga av jordskiftet, jf. § 6-9 første ledd
- b. *tiltaksjordskifte*: jordskifte som følgje av iverksetjing av offentlege og private tiltak, jf. § 3-2 første ledd andre punktum

c. *vernejordskifte*: jordskifte som følgje av offentleg regulering av eigarrådvelde, jf. [§ 3-2](#) første ledd tredje punktum.

II. Saksinnhald og sakstilknytning

§ 1-4. *Kva det kan reisast sak om for jordskifteretten*

Jordskifteretten kan behandle krav om

- endring i eigedomstilhøve og rettar for å skape meir tenlege tilhøve, jf. [kapittel 3](#)
- fastsetjing av eigedomstilhøve og rettar, jf. [§ 4-1](#)
- fastsetjing av grenser, jf. [§§ 4-2](#) og 4-3
- skjønn og andre avgjerder etter andre lover, slik det går fram av [kapittel 5](#) og av reglane i særlovene.

§ 1-5. *Kven som kan reise sak*

Krav om sak kan setjast fram av den som eig fast eigedom, eller har rett knytt til fast eigedom, eller av festar.

I område med reindrift etter reindriftsloven, kan distriktsstyret, jf. [reindriftsloven § 43](#), siidastyret, jf. [reindriftsloven § 52](#), og leiar av siidaandel, jf. [reindriftsloven § 10](#), krevje jordskifte i dei høve som § 3-8 fjerde ledd og § 3-9 andre ledd nemner. Det same gjeld ved krav om rettsutgreiing etter [§ 4-1](#) og grensefastsetjing etter [§ 4-2](#).

Offentleg styresmakt og andre tiltakshavarar med heimel til å ekspropriere til tiltak og anlegg, kan krevje jordskifte etter [kapittel 3](#).

Offentleg styresmakt med heimel til å regulere eigarrådvelde, kan krevje jordskifte etter [kapittel 3](#) og grensefastsetjing etter [§ 4-2](#).

Retten til å krevje sak kan ein ikkje skrive frå seg.

Kapittel 2. Jordskifterettane

I. Organisering av jordskifterettane

§ 2-1. *Jordskiftesokn (verneting)*

Kongen deler riket inn i jordskiftesokn for jordskifterettane.

§ 2-2. *Tilhøvet til domstoloven*

Domstoloven gjeld for jordskifterettane om ikkje anna er fastsett, jf. [domstoloven § 2](#) andre ledd.

§ 2-3. *Bemanning*

Jordskifteretten skal ha ein jordskifterettsleiar som òg er jordskiftedommar, og så mange jordskiftedommarar som til kvar tid er bestemt.

Jordskifteretten skal ha teknisk personale. For teknisk personale gjeld reglane i [kapittel 6](#) i domstoloven så langt dei høver. Domstoladministrasjonen kan skipe ei eiga eining med faglege og tekniske støttfunksjonar for jordskifterettane. Eininga kan anten vere sjølvstendig eller vere knytt til ein domstol.

Jordskifteretten kan ha minst ein jordskiftedommarfullmektig som kan utføre oppgåver på vegner av jordskiftedommaren. Domstoladministrasjonen kan gi forskrift om kva for myndigheit dommarfullmektigen skal ha, og kven som kan gi slik myndigheit til dommarfullmektigen.

[Domstoloven § 19](#) andre ledd gjeld ved tilkalling av jordskiftedommarar.

§ 2-4. Utdanningskrav

Jordskiftelagdommarar, jordskiftedommarar og jordskiftedommarfullmektigar må ha jordskiftefagleg utdanning på mastergradsnivå med fagkrins fastsett av departementet.

§ 2-5. Utval av jordskiftemeddommarar

I kvart jordskiftesokn skal det vere eit særskilt utval av jordskiftemeddommarar. Medlemmene i utvalet skal vere kunnige i saker som jordskifteretten i jordskiftesoknet til vanleg har. Jordskifterettsleiaren fastset kor mange jordskiftemeddommarar som skal utpeikast, slik at ein kan rekne med at kvart medlem kan gjere teneste i ei sak i valperioden.

Utvalet skal utpeikast etter reglane i domstoloven om val av meddommarar. Jordskifterettsleiaren fastset kor mange det skal vere i utvalet for kvar kommune. Alle kommunar i jordskiftesoknet skal peike ut minst éin medlem av kvart kjønn til utvalet, og alltid like mange av kvart kjønn. Meddommarar og skjønnsmedlemmer er ikkje fritekne for val til utvalet av jordskiftemeddommarar.

0 Endra med lov [16 juni 2017 nr. 58](#) (ikr. 1 jan 2018 iflg. [res. 13 okt 2017 nr. 1613](#)).

II. Samansetjinga av jordskifteretten i ulike slags saker. Lovnad frå jordskiftemeddommar med meir

§ 2-6. Samansetjinga av jordskifteretten

Jordskifteretten skal setjast med ein jordskiftedommar.

Dersom ein part krev det eller jordskiftedommaren meiner det trengst, skal retten setjast med to jordskiftemeddommarar.

I tiltaks- og vernejordskifte skal retten setjast med to jordskiftemeddommarar. Dersom ein part krev det eller jordskiftedommaren meiner det trengst, skal retten setjast med fire jordskiftemeddommarar.

I omfattande saker kan jordskifterettsleiaren fastsetje at ein eller to varajordskiftemeddommarar og ein varajordskiftedommar skal følgje forhandlingane for å ta sete i jordskifteretten ved forfall.

Ei avgjerd om samansetjinga etter andre til fjerde ledd kan ikkje ankast.

§ 2-7. Oppnemning av jordskiftemeddommarar

Utan omsyn til soknegrenser skal jordskiftedommaren nemne opp jordskiftemeddommarar og varajordskiftemeddommarar frå utvalet som er nemnt i [§ 2-5](#). Jordskiftedommaren skal nemne opp jordskiftemeddommarar som er kunnige i det saka i hovudsak gjeld. Er det nødvendig for å få jordskiftemeddommarar som er særleg kunnige på eitt eller fleire område, kan jordskiftedommaren nemne opp jordskiftemeddommarar som ikkje er med i utvalet.

Dersom ein oppnemnt jordskiftemeddommar ikkje møter eller ikkje kan gjere teneste, og heller ikkje nokon av dei oppnemnde varajordskiftemeddommarane kan møte innan rimeleg tid, kan jordskiftedommaren nemne opp ein annan jordskiftemeddommar for møtet. Ein slik jordskiftemeddommar treng ikkje høyre til utvalet.

§ 2-8. *Innprenting og lovnad*

Første gong nokon gjer teneste som jordskiftedommaren, skal jordskiftedommaren i rettsmøte gjere jordskiftedommaren kjend med dei pliktene ein jordskiftedommaren har. Jordskiftedommaren skal love at han vil gjere pliktene sine samvitsfullt og etter beste overtyding i denne saka, og i alle framtidige saker.

Domstoladministrasjonen fastset ordlyden i lovnaden.

§ 3-2. *Utenlege eigedomstilhøve*

Jordskifteretten kan halde jordskifte etter §§ 3-4 til 3-10 dersom minst ein eigedom eller bruksrett i jordskifteområdet er vanskeleg å bruke på tenleg måte etter tida og tilhøva. Det same gjeld dersom det er grunn til å rekne med at minst ein eigedom eller bruksrett vil bli vanskeleg å bruke på tenleg måte som følgje av eit offentleg eller privat tiltak. Som offentleg tiltak skal òg reknast offentleg regulering av eigarrådvelde eller vedteken reguleringsplan med tilhøyrande omsynssone.

Jordskifteretten kan ikkje gjere andre endringar enn dei som er nødvendige for å bøte på dei utenlege eigedomstilhøva som partane har teke opp i jordskiftet.

§ 3-8. *Reglar om sambruk (bruksordning)*

Jordskifteretten kan gi eller endre reglar for eksisterande sambruk mellom eigedommar. Jordskifteretten kan skipe sambruk og gi reglar om sambruk der det ikkje er sambruk frå før, dersom det er særlege grunnar for det. Jordskifteretten kan ordne tilhøva mellom eigar og bruksrettshavar og mellom bruksrettshavarar. Jordskifteretten kan mellom anna avgrense feltet for utøving av bruksrett, og gi reglar om bruksmåte.

Jordskifteretten kan både gi varige og mellombelse reglar.

Jordskifteretten kan gi reglar om sambruk av uteareala til eigarseksjonar. Første og andre ledd gjeld for skiping av sambruk i uteareala til eigarseksjonar.

Jordskifteretten kan gi reglar om bruken i det samiske reinbeiteområdet der det blir drive reindrift. Retten kan ikkje regulere tilhøva mellom dei som driv slik reindrift.

§ 3-9. *Pålegg om felles tiltak og pålegg om felles investeringar*

Jordskifteretten kan påleggje felles tiltak og påleggje felles investeringar i samband med bruk av eigedommar eller bruksrettar.

Jordskifteretten kan òg påleggje felles tiltak og felles investeringar mellom reindriffta og grunneigarar eller bruksrettshavarar.

§ 3-10. *Skiping av lag og fastsetjing av vedtekter. Driftsselskap*

Jordskifteretten kan skipe lag for drift eller vedlikehald når fleire skal bruke eigedom eller har bruksrett. Jordskifteretten kan òg endre eksisterande lag.

Jordskifteretten skal fastsetje vedtekter for lag han skipar. I eksisterande lag skal vedtektene endrast i den mon endringar i bruksreglar eller endringar i laget tilseier det.

14

Tiltak som kan innebære stor risiko, kan berre gjennomførast av eit driftsselskap. Laget tek avgjerd om gjennomføring ved fleirtalsvedtak. Kvar av deltakarane har rett til å vere med i driftsselskapet så langt det svarar til høvetalet. Om nokon vil vere med som ikkje røysta for, skal det seiast frå så snart råd er og seinast tre veker etter at han har fått skriftleg melding om vedtaket med opplysing om denne fristen. Driftsselskapet skal svare vederlag for utnyttingsretten til laget, som fordelar dette til deltakarane etter høvetalet deira.

Når partane er samde, kan andre tiltak enn nemnt i tredje ledd første punktum gjennomførast av eit driftsselskap. Tredje ledd tredje og femte punktum gjeld tilsvarande.

— " —

§ 3-17. Føresegner og løyve

Jordskifteløysinga skal ikkje vere i strid med bindande offentlege føresegner om arealbruk.

Nødvendige offentlege løyve skal liggje føre når jordskifteretten tek avgjerd om den endelege jordskifteløysinga. Jordskifteretten kan søkje om dei løyva som trengst for å setje i verk jordskiftet.

— " —

§ 3-18. Vern mot tap

Jordskifteløysinga skal ikkje føre til at kostnadene og ulempene blir større enn nytten for nokon eigedom eller bruksrett.

— " —

§ 5-3. Skjønn og andre avgjerder etter andre lover i samband med sak for jordskifteretten

Jordskifteretten held skjønn og tek andre avgjerder i samband med sak for jordskifteretten etter

- a. ---
- b. [lov 28. juni 1957 nr. 16](#) om friluftslivet [§ 35](#) femte ledd tredje punktum
- c. [lov 23. oktober 1959 nr. 3](#) om oreigning av fast eigedom [§§ 17, 19, 26](#) og [27](#)
- d. [lov 5. mai 1961](#) om grannegjerde
- e. [lov 16. juni 1961 nr. 12](#) om ymse beitespørsmål [§§ 7, 9](#) og [14](#)
- f. [lov 21. juni 1963 nr. 23](#) om vegar kapittel VII
- g. [lov 29. november 1968](#) um særlege råderettar over framand eigedom
- h. [lov 9. juni 1978 nr. 50](#) om kulturminner [§ 11](#)
- i. [lov 9. desember 1994 nr. 64](#) om løysingsrettar [§ 22](#)
- j. [lov 24. november 2000 nr. 82](#) om vassdrag og grunnvann [§ 31](#) tredje ledd bokstav c
- k. [lov 6. juni 2003 nr. 39](#) om burettslag [§ 4-18](#)
- l. [lov 4. juli 2003 nr. 83](#) om elektronisk kommunikasjon [§ 12-3](#)
- m. [lov 17. juni 2005 nr. 101](#) om eigedomsregistrering [§ 45](#)
- n. [lov 15. juni 2007 nr. 40](#) om reindrift
- o. [lov 27. juni 2008 nr. 71](#) om planlegging og byggesaksbehandling [§ 16-12](#), og
- p. ---

— " —

§ 5-7. Behandlinga av saker etter [kapittel 5](#)

[Kapitla 1, 2, 6 og 8](#) gjeld så langt dei høver for skjønn og andre avgjerder som jordskifteretten held eller tek etter [§§ 5-1](#) til 5-3. I tillegg gjeld [§ 7-1](#) andre ledd og [§ 7-10](#). Reglane for skjønn styrt av tingretten i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker gjeld så langt kapittel 1, 2, 6 og 8

ikkje har reglar om behandlinga. I tillegg gjeld reglane i dei lovene som er nemnde i [§ 5-3](#), for behandlinga.

Avgjerder som jordskifteretten tek som eiga sak etter §§ 5-4 til 5-6, følgjer reglane for skjønn styrt av tingretten i [lov 1. juni 1917 nr. 1](#) om skjønn og ekspropriasjonssaker. I tillegg gjeld reglane i dei lovene som er nemnde i [§ 5-3](#), for behandlinga.

§ 6-9. Sakleg og geografisk avgrensing av saka

Jordskifteretten skal gjere ei sakleg og geografisk avgrensing av saka i samsvar med det eller dei krava som reisast, og som partane har fått ytre seg om.

Retten kan setje ein frist for partane til å fremje krav om den saklege eller geografiske avgrensinga av saka. Krav som er sette fram etter denne fristen, skal avvisast dersom retten ikkje finn gode grunnar for krava. Det skal mellom anna takast omsyn til kva dei andre partane meiner om krava, og om saka vil bli mykje forseinka.

Retten skal ta avgjerd om avgrensinga så snart det er grunnlag for det.

Om retten meiner det må til for å bøte på dei utenlege eigedomstilhøva i eit jordskifteområde, kan han av eige tiltak gå utanom den geografiske avgrensinga i dei krava som er reiste, og ta med attverande delar av dei eigedommane som jordskiftet gjeld. Jordskifteområdet kan likevel ikkje utvidast meir enn det som trengst for å få løyst saka slik ho er sakleg avgrensa etter dei krava som er reiste.

§ 6-21. Forslag til jordskifteavgjerd

Ved førebuing av ei jordskifteavgjerd etter [§ 6-23](#) fjerde ledd bokstav b), f) og h), skal retten utarbeide forslag som viser resultatet av jordskifteavgjerda, og forslaget skal leggjast skriftleg fram for partane.

Før forslaget blir utarbeidd, skal retten gi partane høve til å uttale seg. Partane skal òg få høve til å uttale seg om dei merknadene til forslaget som kjem inn.

Fristen for å uttale seg skal normalt ikkje vere kortare enn to veker.

Forslaget skal behandlast i rettsmøte. Dersom jordskifteretten meiner det held, og ingen av partane set seg imot det, kan forslaget behandlast skriftleg.

VI. Rettslege avgjerder og rettsforlik

§ 6-23. Avgjerdsformer

Ved dom tek jordskifteretten avgjerd om grenser, eigedomsrett, rettar og anna.

Ved orskurd tek retten avgjerd

- a. når ei sak skal avvisast fordi formelle vilkår for å ta opp saka ikkje er oppfylte
- b. når ei sak av andre grunnar blir avslutta utan realitetsavgjerd
- c. ved tvist om bevis
- d. når det er fastsett i lov at retten skal bruke orskurd.

Avgjerd om saksbehandlinga skal treffast som vedtak når det ikkje i lov er fastsett at avgjerda skal vere orskurd.

Ved jordskifteavgjerd tek retten avgjerd om

- a. vilkåra for jordskifte i §§ 3-2, 3-3 og 3-18 er oppfylte eller ikkje, samt sakleg og geografisk avgrensing av saka etter § 6-9
- b. verdsetjing av det som skal gå i byte i jordskiftet, val av trasé for vegar og andre jordskifteløysingar undervegs i saka som ikkje er nemnde annan stad i leddet her
- c. merking og måling også når dette arbeidet er utsett til etter at saka er avslutta
- d. skjønn og andre avgjerder etter andre lover etter kapittel 5 i samband med sak for jordskifteretten
- e. reglar som etter § 3-34 skal gjelde for ei viss tid
- f. fordeling av planskapt netto verdiauke etter § 3-30
- g. sakskostnader etter § 7-6, og
- h. den endelege jordskifteløysinga.

Om ei avgjerd er teken i feil form, har det ingenting å seie for rettsverknadene eller for prøving av avgjerda. Ved bruk av rettsmiddel etter [kapittel 8](#) skal ein følgje reglane for den avgjerda som retten skulle ha brukt.

Lov om grannegjerde [grannegjerdelova]

Dato	LOV-1961-05-05
Departement	Landbruks- og matdepartementet
Sist endret	LOV-2013-06-21-100 fra 01.01.2016
Ikrafttredelse	01.01.1962
Rettsområde	Fast eiendoms rettsforhold ► Naborett
Rettet	27.08.2021 (faglige fotnoter fjernet, struktur, UU-tilpasset)
Korttittel	Grannegjerdelova – ggl

Innholdsfortegnelse

Lov om grannegjerde [grannegjerdelova]

Innholdsfortegnelse

Ålmenne føresegner.

Rett til å ha grannegjerde.

Tvang til å halda grannegjerde. § 7

Gjerdehaldet i serlege eige- og brukshøve.

Avgjerd om gjerdehald § 19

Tvangsfullføring.

Vedtekter.

Ikraftsetjing og overgangsføresegner.

Jf. *tidlegare* lov 16 mai 1860 nr. 2 første kap. Jf. lover 21 juni 1963 nr. 23 kap. V, 15 juni 2007 nr. 40 § 24, pbl. § 20-1 og § 28-4.

Ålmenne føresegner.

§ 1.

Føresegnene i denne lova gjeld berre når ikkje anna fylgjer av serlege rettshøve. Avtale om gjerdeskipnad gjeld framfor føresegnene i denne lova, når anna ikkje er serskilt sagt.

Gjerdehald ved offentleg veg og jarnveg går ikkje inn under lova. Lova gjev ikkje rett til å avtala, krevja eller ha gjerde som er i strid med lov eller vedtekter gjevne med heimel i lov.

§ 2.

Når minst 10 år er gått, kan avtale om gjerdeskipnad seiast opp med eit års frist. Det same gjeld etter serlege omskifte i dei tilhøva som låg til grunn for avtala. Lenger tid eller frist kan ikkje avtalast, utan i samband med at del av eigedom vert fråskild til eige eller bruk.

§ 3.

Grannegjerde skal vera såleis laga og vedlikehalde at det ikkje er farleg for folk eller husdyr.

Det må ikkje gjerast såleis at det løyner bort eller skader noko delemerke.

Gjerdeskipnad i strid med denne paragrafen kan ikkje avtalast.

§ 4.

Grannegjerde skal vera såleis laga og vedlikehalde at det ikkje er uturvande eller urimeleg til ulempe eller lyte på granneeigedom.

Det skal setjast i delelina, ikkje lenger inn på grannegrunden enn på eigen grunn, og ikkje lenger inn enn 0,50 meter. Denne føresegna råkar ikkje steingard som lovleg står lenger inne på grannegrund når denne lova tek til å gjelda.

Der det fell serleg vanskeleg eller dyrt å ha gjerdet i delelina, kan det setjast ved sida mot skadebot til grunneigaren.

§ 5.

Når grannegjerda ikkje vert halde oppe lenger, skal grannane taka bort gjerde eller gjerderestar som kan vera farlege for folk eller husdyr. Så langt grannane ikkje har ansvar for kvart sitt stykke, skal dei dele kostnadene med å taka gjerdet eller gjerderestane bort i same høve som den skyldnaden dei hadde til å halda gjerde på den tida dette vart lagt ned. Tvist etter denne paragrafen kan avgjerast av **jordskifteretten**.

0 Endra med lov 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

Rett til å ha grannegjerde.

§ 6.

Granne har rett til å ha gjerde mot granneeigedom når han kostar det sjølv.

Tvang til å halda grannegjerde.

§ 7.

Der grannegjerde er til nytte for eigedomane kvar for seg, kan granne krevje gjerdehald av granne, så fram det er klart at samanlagt for båd eigedomane er nytta av gjerdehaldet større enn kostnaden.

Gjerde som er der frå før, må ikkje leggast ned utan vedlikehaldskostnaden er større enn nytta for båd eigedomane under eitt.

Mot hyttetuft i utmark har utmarkeigaren ingen skyldnad til å halda gjerde.

§ 8.

Der det er gjerdehaldstvang etter § 7, ber kvar av grannane sin halvpart av gjerdehaldet. Fell det då urimeleg mykje av gjerdehaldsskyldnaden på ein av grannane etter den nytta han har av gjerdet, kan gjerdehaldsskyldnaden delast mellom dei av jordskifteretten.

Vil den eine grannen ha dyrare gjerde enn den andre har skyldnad til å vera med på, har han rett til det mot at han tek på seg meirkostnaden.

0 Endra med lov 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 9.

Hus eller anna byggverk som står såleis, at det gjer teneste i staden for grannegjerde, vert ikkje medrekna i den gjerdelengda som skal delast. Der lende, grindhald eller andre tilhøve gjer gjerdehaldet dyrare på det eine stykket enn på det andre, skal skilnaden jamnast ut med avstyting i lengda eller på annan måte som jordskifteretten fastset.

0 Endra med lov 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 10.

Der det er tenlegast så, kan jordskifteretten taka avgjerd om at grannane skal ha heile eller noko av gjerdehaldet i lag eller at den eine skal ha det heile åleine mot at den andre yter honom tilskot som jordskifteretten fastset.

Avtale eller serlege rettshøve som hindrar ein rimeleg gjerdeskipnad, kan setjast til sides mot at den grannen som får vinninga, held den andre skadelaus.

0 Endra med lov 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

Gjerdehaldet i serlege eige- og brukshøve.

§ 11.

Der ein annan enn eigaren brukar eigedomen eller eit serskilt stykke, har både brukar og eigar ansvar for gjerdehaldet andsynes grannane og rett til å krevja lovleg gjerdehald frå deira side. Om deling av kostnaden mellom eigar og brukar gjeld § 8 på tilsvarande måte.

Der ein annan enn eigaren har beiteretten på eit serskilt stykke, eller heile eigedomen, vert beiterettshavaren rekna for brukar.

§ 12.

For område som ligg i sameige mellom bruk, er retten og skyldnaden til gjerdehald utetter som om det var ein eigedom for seg. Har sameigarane ikkje kvar sitt tydeleg fastsette gjerdehaldsstykke, er dei ansvarlege ein for alle og alle for ein.

Segimellom er sameigarane skyldige til å bera så mykje av gjerdehaldet at det svarar til den parten kvar av dei har i sameiga.

§ 13.

For serskilt område der to eller fleire som ikkje er sameigarar har rett til beite, gjeld fyrste stykket i § 12 på tilsvarande måte. Er det ikkje anna delingsgrunnlag, svarar kvar av dei for gjerdehaldet etter kor mykje dyr han har rett til å ha på beitet.

Avgjerd om gjerdehald

0 Overskrifta endra med lov 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 14.

Jordskifteretten avgjer spørsmål om gjerdehald i samband med sak for jordskifterett, eller som eiga sak. Jordskiftelova § 5-7 gjeld for behandlinga i jordskifteretten av saker etter lova her.

I spørsmål om gjerdehaldstvang og gjerdehaldsdeling kan ny avgjerd krevjast når minst 15 år er gått. Det same gjeld etter eigedomsdeling og etter andre særlege omskifte i dei tilhøva som låg til grunn for avgjerda.

0 Endra med lov 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 15.

Kjem jordskifteretten til at der er skyldnad til å halde gjerde, tek jordskifteretten turvande avgjerder om korleis gjerdet skal vera, og kva tid det seinast skal bli sett i lovleg stand. Slike avgjerder skal mest mogeleg

retta seg etter det grannane sjølve ynskjer, og etter skikk og bruk på staden.

Er det jordbruks- eller skogbrukseigedom på ei av sidene, skal gjerdet vera minst 1,10 meter høgt og så sterkt og tett, at det fredar mot hest, naut og sau, så langt ikkje anna fylgjer av vedtekt etter § 18 b, eller avtale partane imellom. Der det er rein jordbruks- eller skogbrukseigedom på baa sider, er det ingen skyldnad til å halda gjerdet i stand utanom den tida på året då marka er tenleg til beiting (jfr. § 18 c).

0 Endra med lov 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

§ 16.

Kostnaden ved avgjerd om gjerdehald etter §§ 7 og 8 ber partane i høve til den nytta kvar av dei har av gjerde, såfram ikkje jordskifteretten finn grunn til ei anna deling. Om kostnaden elles gjeld det som er fastsett i tvisteloven kapittel 20.

0 Endra med lover 18 juni 1965 nr. 5, 26 jan 1973 nr. 3, 18 des 1998 nr. 84 (ikr. 1 jan 1999 iflg. res. 18 des 1998 nr. 1199), 15 juni 2001 nr. 78 (ikr. 1 juli 2001 iflg. res. 15 juni 2001 nr. 714), 25 juni 2004 nr. 53 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901) som endra med lov 17 juni 2005 nr. 84, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endra med lov 26 jan 2007 nr. 3, 27 juni 2008 nr. 71 (ikr. 1 juli 2009 iflg. res. 12 juni 2009 nr. 638), 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

Tvangsfullføring.

§ 17.

Avgjerdene jordskifteretten tek er tvangsgrunnlag på same måte som orskurder. Klagen har ikkje utsetjande verknad om ikkje jordskifteretten vedtek noko anna. Føresegna i tvisteloven § 19-13 tredje og fjerde stykket gjeld tilsvarende.

Når den eine grannen ikkje oppfyller gjerdehaldsskyldnaden, kan nåmsmannen lata den andre få fullmakt til å setja arbeidet i verk på hans kostnad. Har kravet ikkje tvangskraft, skal nåmsmannen gjeva grannen høve til å seia si meining før han tek avgjerda si. Er det ikkje tvangsgrunnlag frå før, kan tvist om kostnadsspørsmålet avgjerast av jordskifteretten når arbeidet er gjort.

0 Endra med lover 16 juni 1961 nr. 15 § 24, 26 jan 1973 nr. 3, 26 juni 1992 nr. 86, 14 des 2001 nr. 98 (ikr. 1 jan 2002 iflg. res. 14 des 2001 nr. 1416), 25 juni 2004 nr. 53 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901) som endra med lov 17 juni 2005 nr. 84, 17 juni 2005 nr. 90 (ikr. 1 jan 2008 iflg. res. 26 jan 2007 nr. 88) som endra med lov 26 jan 2007 nr. 3, 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

Vedtekter.

§ 18.

I vedtekt stadfest av Kongen kan kommunestyret:

- a. setja forbod mot visse slag grannegjerde og gjeva nærare føresegner om korleis gjerde skal vera,
- b. fastsetja andre krav til høgde, styrke og tettleik på jordbruksgjerde enn dei som er sette i § 15, andre stykket,
- c. fastsetja kva tid på året marka skal reknast for tenleg til beiting, jfr. § 15, andre stykket.

Ikraftsetjing og overgangsføresegner.

§ 19.

Denne lova tek til å gjelda frå den tid¹ Kongen fastset. Samstundes held fyrste kapitlet i lova om jordfreding frå 16. mai 1860 [nr. 2] opp å gjelda. ---

---

Den gjerdeskipnaden som er mellom eigedomane når denne lova tek til å gjelda, står ved lag så lenge ikkje anna vert fastsett i gjerdeskjøn eller på annan lovleg måte. Føresegna i § 2 fyrste punktumet, skal og gjelda for avtale om gjerdeskipnad frå tida før denne lova er sett i kraft.

1 Lova gjeld frå 1 jan 1962 iflg. res. 8 des 1961.

§ 20.

Vedtekt stadfest med heimel i lov frå 14. juli 1893 om Pigtraads Anvendelse til Gjærde held fram å gjelde så langt ho kunne ha vore stadfest med heimel i § 18 i denne lova.

0 Føyd til med lov 15 feb 1963 nr. 1, IV.

A V P R I L T

frå rettsboka for Midtre Sogn jordskifterett for det noa
etterkannende vedskjem:

-----00000-----

Ar 1956 den 4. juni vart jordskifterett sett i Feios ungdomslus
i Feios i Leikanger herad.

Formann i retten er:

Jordsk.domaren i Midtre Sogn Sverre Aardal.

Jordsk.menn: John. Tuxen Løve, Vik i Sogn og Anders L. Liken,
Vestlefjord, som møter som oppnemnd varamann for Anders Aa. Sundal
som her meldt forfall til dette møte.

Protokollfører: Jordsk.lanta. Åure Avernadal.

Jordsk.domaren refererte §§ 108 - 109 i domstollove og dei mstande
vart av domaren tilspurd om dei kjende til at nokon av rettsmed-
lemene stod i ein slik stilling som nemnd i domstolslove for ugild-
skap. Der kom inge innvending mot samansetjinga av retten. Jerd-
skiftetann Løve opplyste at han var direktør for Vik Sparebank,
men ingen av dei som møtte her i dag har noko å innverde mot Løve
som jordskiftetann i denne sak, og retten se seg samtyktes å
vere gild i saka. Jordskiftetannene hadde før gjeve dei påbodne
fråsegn som jordskiftetann.

Bak nr. 9/1956.

1. Trav og jordskifte av 14/5-1956 frå J. Feidje, Olav fr. Løve,
Olav Åfædt, Erik Berdal, Sigund Smidje, John. Tjønn, Magn-
vald Lunde, Anders Sæterlid, Iver Berdal og Andreas Berdal
vedkommende jordskifte av heimautmarkene til gnr. 59 Feidje,
gnr. 60 Lunde, gnr. 61 Tjønn, gnr. 62 Smidje, gnr. 63 Lunde,
gnr. 64 Sætra, gnr. 65 Sæterlid, gnr. 71 Åfædt, gnr. 72 Bergum
og gnr. 73 Berdal, alle i Leikanger herad.
2. Trav og jordskifte av 16/5-1956 frå Løve Løve vedkommende gnr.
74 Løve i Leikanger herad og heimautmark.

- 31 -

elva til utgangspunktet av grense 1.

Litra U, gnr. 60, bnr. 3, av skm. 0,93, eigar og brukar Harald

Tjønn, er utlagd i ein teig omgjeven av grense 10, yttergrense frå endepunktet av grense 10 til endepunktet av grense 13, grense 13 og grense 18.

Litra V, gnr. 60, bnr. 7 og 16, av skm. 0,18 og 0,04, eigar og

brukar Brynhild Rinde, er utlagd i ein teig omgjeven av grense 28, yttergrensa frå endepunktet av grense 28 til endepunktet av grense 29, grense 29 og djupålen i Tordøla frå utgangspunktet av grense 29 til utgangspunktet av grense 28.

Litra X, gnr. 60, bnr. 8, av skm. 0,40, eigar og brukar Jens B.

Borlaug, er utlagd i ein teig omgjeven av grense 26, yttergrensa frå endepunktet av grense 26 til endepunktet av grense 27, grense 27 og djupålen i Tordøla frå utgangspunktet av grense 27 til utgangspunktet av grense 26.

Litra Y, gnr. 60, bnr. 11 og 13, av skm. 0,02 og 0,19, eigar og

brukar Erik N. Borlaug, er utlagd i ein teig omgjeven av grense 31, yttergrensa frå endepunktet av grense 31 gjennom grensemærke 4 til djupålen i Tordøla og djupålen i Tordøla til utgangspunktet av grense 31.

Litra Z, gnr. 58, bnr. 25, av skm. 0,50, eigar og brukar Arne E.

Rinde, er utlagd i ein teig omgjeven av grense 25, yttergrensa frå endepunktet av grense 25 til endepunktet av grense 26, grense 26 og djupålen i Tordøla frå utgangspunktet av grense 26 til utgangspunktet av grense 25.

4. Gjerdeplikta.

Der vart ikkje fastsett gjerdeplikt i grensene innan skiftetfeltet. I yttergrensa mot gnr. 68, bnr. 1, Grindedal, skal der vere gjerdeplikt og her skal gjerde oppsett og vedlikehaldast av gnr. 68, bnr. 1, Grindedal, frå nedsett merkestein for gjerde, denne står ca. 140 m aust for vegen til laugsete på nordsida av elva

Kvitgyrva. Alt turvande gjerde på austsida av denne merkestein i yttergrensen mot Grindedal skal altså oppsett og vedlikeholdt av gnr. 68, bnr. 1. Alt gjerde på vestsida av den ovanfor nemnde merkestein i yttergrensen mot gnr. 68, bnr. 1, Grindedal, skal oppsett og vedlikeholdt i fellesskap etter markslyd av gnr. 59, bnr. 2, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 25, 26, 29 og gnr. 60, bnr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13 og 16.

Kvifor
felles
gjerd.

Eigaren av gnr. 59, bnr. 12, har plikt på seg til å sjå til at gjerde vert oppsett og vedlikeholdt. Til dette arbeid har han rett til å leige folk og skal fordela etter markslyd og innkrevje utkostningane etter rekneskap og for dette arbeidet med tilsynet og rekneskapet for gjerdet skal eigaren av gnr. 59, bnr. 12, vere fritaken for utkostningane ved gjerdet mot Grindedal.

Gjerde skal oppsett på nordsida av elve Kvitgyrva og kan oppsett langt frå elve at det ikkje vert teke av ras som måtte gå i elve Kvitgyrva.

Turvande grind for vegar til leugaste skal holdast av dei som har gjerdeplikt der.

Gjerdeplikt mot Tjønn, gnr. 61, bnr. 1, er som ho er fastsett i utskiftings for Tjønn, Dale, Tveit og Oden.

F. Vegar.

Fylgjende vegar vert utlegde:

Veg nr. 1. Vegen til leugaste skal stort sett gå som avlagd på kartet frå yttergrense mot Grindedal over gnr. 59, bnr. 12 ein teig og 10 m vest for grensemærke 16 og vidare sør-
over over gnr. 59, bnr. 14, 6 og 7, gnr. 60, bnr. 8 og gnr. 60, bnr. 1 og 4, gnr. 59, bnr. 7 eine teigar fram til grense 11 og 10 m aust for grensemærke 64 og vidare herfra over gnr. 59, bnr. 4 ein teig fram til elve Tordøla.

Borgarting lagmannsrett - Dom og Kjennelse. - LB-2000-1791

Instans	Borgarting lagmannsrett – Dom og Kjennelse.
Dato	2002-01-11
Publisert	LB-2000-1791
Stikkord	Beiterett. Stilltiende avtale.
Sammendrag	Jordskifteretten kom til at en rekke eiendommer i Asker, Vestre Bærum og Tranby i Lier hadde beiterett i et skog- og utmarksområde i de tre kommuner og som gikk under navnet Vestmarka. Retten fant at det forelå en <u>stilltiende avtale</u> som grunnlag for beiteretten. Lagmannsretten kom til at beiterett ikke kunne baseres på dette grunnlag eller noen av de øvrige grunnlag som var påberopt; <u>alders tids bruk, hevd, festnet rettsforhold</u> eller <u>lokal sedvane</u> . Uttalt at det ikke var noen holdepunkter for at det noen gang hadde vært en alminnelig oppfatning om at det eksisterte et stort fellesbeiteområde der alle som naturlig sognet til, hadde samme rett til å la sine dyr beite hvor som helst i hele område.
Saksgang	Nedre Buskerud jordskifterett Nr 97-37 – Borgarting lagmannsrett LB-2000-1791 A/03. Anke til Høyesterett nektet fremmet, HR-2002-477.
Parter	I ankesak nr 00-01791 A/03: Ankende part: Ole Toverud (Prosessfullmektig: Advokat Olav Felland). Motpart: 1. Inger Friis 2. Karl Friis 3. Erling Staver 4. Anne Karine Garnaas 5. Henning E Asheim 6. Peder Cappelen 7. Svein Holo 8. Halvard Wang 9. Jon Østen Ringi 10. Nils Klavenes 11. Jan Østensen 12. Sigbjørn Næss 13. Aagot Stordahl 14. Knut Bolstad 15. Ole Bolstad 16. Helge Nordli 17. Lars-Åge Nordli 18. Johan Persbråten 19. Hans Jørgen Johannessen 20. Nils Sverre Fjeldstad 21. Kristin E Oppegaard 22. Geir Ulbråten 23. Knut Ulbråten 24. Nils Johan Brenna 25. Lars-Johan Tandberg 26. Trond Skovli 27. Øystein Holmen 28. Olaf Røkholt 29. Øyvind Isaksen 30. Gulla Berner 31. Bjørn Kværner 32. Iver Bakke 33. Anders Bakke 34. Marit Bakke 35. Arne Gullbekk 36. Sjur Landa 37. Grethe Landa 38. Otto Ebbestad 39. John R Hanevold 40. Tollef Wøien 41. Knut Syverud 42. Øystein Bakke 43. Hans Majestet Kong Harald 44. Bjørg Laupsa 45. Torstein Laupsa 46. Ivar Skjulstad 47. Christian Aaby 48. Hans Chr Aaby 49. Ole Johnny Yggeseeth 50. Lars Gisle 51. Carl Seip Hanevold 52. Lars Sebjørnsrud 53. John Erik Solberg 54. Leif Brattum 55. Kjellaug Brattum 56. Odd R Hjortnæs 57. Anton Overn 58. Erik Skjeggerud 59. Arne Chr Sand 60. Julius Klemmetsdal 61. Harald A Buttedahl 62. Morten Fuglerud 63. Hans M Funnesdal 64. Ragnar Nordal 65. Alf Erik Finsrud 66. Erland Fuglerud 67. Andreas Røed 68. Trond M Kornerud 69. Alf Grøstad 70. Grete Grøstad 71. Trygve Skui 72. Dagmar Helgerud 73. John Hennum 74. Egil Chr Finsrud 75. Anders Th Opsahl 76. Per Chr Leer 77. Einar Enger 78. Gunnar Moen 79. Ragnar Borgvad 80. Ragnar J Hennum 81. Gunnolf Lyngås 82. Peder Svenningsen 83. Hans Fr Syvertsen 84. Gjermund Gravdal 85. Trygve Hennum 86. Erik Hennum 87. Bengt Vestgøte 88. Nils Ragnar Hennum 89. Martin Pedersen 90. Yngvar Engeland 91. Martin Hauger 92. Odd Røed 93. Marit Grøstad 94. Per A Gravdal 95. Einar Ovenstad 96. Gina Elisabeth Ekeberg 97. Øyvind Hagen 98. Oddvar Sire 99. Per Gulliksrud 100. Kari Margrethe Høvik 101. Kjell Gulliksrud 102. Anders Baumann 103. Nils S Heien 104. Randi Holmen 105. Ivar Stabæk 106. Ole Kjerner Ruud 107.

Gunnar Tveten 108. Torbjørn Gravdal 109. Helge Justad 110. Bjørn Ødegård 111. Øyvind Justad 112. Erling Enger (Prosessfullmektig: Advokat Ola Brekken). Og kjæremålssak 00-01790 K/04: Kjærende part: Ole Toverud (Prosessfullmektig: Advokat Olav Felland). Motpart: Halvard Aaby (Prosessfullmektig: Advokat Ola Brekken).

Forfatter

Lagdommer Steingrim Bull, formann. Lagdommer Agnar A. Nilsen jr. Ekstraordinær lagdommer Hjalmar Austbø.

Saken gjelder spørsmål om en rekke eiendommer i Asker, Vestre Bærum og Tranby i Lier, har rett til å la sine dyr beite i del av skog-/utmarksarealet til eiendommen Toverud, gnr 192 bnr 1 i Lier kommune.

Gården Toverud grenser i vest til Holsfjorden. For øvrig er gården omgitt av skog. I nord grenser Toverudskogen mot Vefsrudskogen og i øst mot Bærum. På Bærum-siden ligger Bjørum skog tilhørende Løvenskiold, et område som tidligere utgjorde Ramsås allmenning, og som på 1700-tallet ble delt blant en rekke gårdbrukere, samt Gupumarka i sydøst tilhørende Bærum kommune. I syd grenser Toverudskogen mot Engerskogen. Alle de nevnte skog- og utmarksområdene ligger i et område som i dag gjerne omtales som Vestmarka eller Oslo Vestmark.

Gården Toverud eies i dag av Ole Toverud, som overtok gården etter faren Sverre Magnus Toverud. Sverre overtok gården i 1967 etter broren Hans Toverud, som igjen hadde fått gården overskjøtet av moren i 1948. Deres felles far – Svend H. Toverud – som døde året i forveien, hadde igjen arvet gården etter broren Ole Hansen Toverud som døde i 1924.

Den 1. august 1986 ble det mellom Ole Toverud og Tranby Sambeitelag inngått avtale for 10 år om beite med sau, ungdyr, storfe og hest på Toveruds eiendom. Avtalen regulerte blant annet hvor beiting kunne foregå, gjerdehold, sankefeller med mer. Som en presisering av avtalens punkt 1, der det het at beitelaget «gis rett til å beite», fikk beitelaget med et særskilt tillegg om at beitelaget med dette ikke mente at det «ikke allerede har rettigheter i området, bortsett fra underåsene – – –». I brev av 6. juni 1994 sa Ole Toverud opp avtalen.

Den 31. januar 1997 skrev advokat Olav Felland, på vegne av Ole Toverud, til Tranby Sambeitelag og enkelte gårdbrukere i Asker og Bærum kommune hvis dyr var observert i Toveruds skog, og meddelte at det fra og med beitesesongen 1997 ville være forbud mot all slags beiting.

Den 2. september 1997 innga Tranby Sambeitelag og Asker og Bærum Gjeterforening begjæring om rettsutgreiingssak etter jordskifteloven § 2, for å få slått fast at saksøkerne hadde beiterett i utmarken tilhørende Ole Toverud. Det ble vist til at saksøkerne representerte ca 140 grunneiere i Lier, Asker og Bærum som alle pretenderte å ha beiterett i utmarksområdet «Vestmarka». Som rettslig grunnlag for beiteretten ble vist til at «rettsforlik fra hhv. 1775, 1846 og 1946 viser at man gjennom flere hundrede år har hatt avtaler om at beiteretten i utmarka skal være et fellesgode». Subsidiært ble det anført at brukerne av utmarksbeite har ervervet sin rett gjennom alders tids bruk. Ole Toverud tok til motmæle.

Under saksforberedelsen for jordskifteretten ble det avklart at det ikke var foreningene som krevde jordskiftesak, men eierne av de aktuelle (landbruks)eiendommer som var å anse som parter. Videre utvidet saksøkerne rettsgrunnlaget for beiteretten. Det ble gjort gjeldende at beiterett forelå enten med grunnlag i stilltiende avtale, alders tids bruk, langhevd, festnet rettsforhold eller lokal sedvane.

Nedre Buskerud jordskifterett avsa 28. februar 2000 dom med slik *domsslutning*:

1. Saksøkerne har for sine eiendommer beiterett i utmark øst for «Underåsene» på gnr. 192, bnr. 1 i Lier kommune. Unntatt fra denne beiterett er eiendommen til part nr. 106, Halvard Aaby i Røyken kommune.
2. Saksøkerne tilkjennes omkostninger til dekning av juridisk bistand med kr 250.000,- med slik fordeling: Advokat Ola Brekken salær og utgifter: kr 150.000,- og advokat Helge Rivrud kr 100.000,-.

Omkostningene forfaller til betaling innen 15 – femten – dager fra forkynning.

nødvendigvis at den hadde vært i kongens eie. Også kirkegods ble overdratt på tilsvarende vis, jf den tidligere lov angaaende det beneficerede Gods av 20. august 1821 § 1 og § 23.

Vestmarka som benevnelse synes å være av forholdsvis ny dato, sml dr philos Lars Reintons artikkel fra 1957 om Sætrer og Sæterbruk i Asker og Bærum innledningsvis på side 1, der det heter at «(s)kog- og utmarka i Bærum og Asker, det ein no i Oslo ofte kallar Vestmarka, — — —». Partene er uenige om det er grunnlag for å avgrense Vestmarka som en topografisk enhet, slik jordskifteretten har gjort. Lagmannsretten konstaterer at området har en åpenbar tilknytning nordover til, og forlengelse forbi, Sollihøgda og nordøstover forbi Holmenvannskogen/Bjørumsåsen, noe som må ha fremstått enda klarere før etableringen av veien som i dag er E16. Likevel er det forhold at det i det vesentlige ikke har vært gjerder mellom eiendomsgrensene og de mange bratte skråningene som vender mot de fleste andre retningene, argumenter som kan anføres som støtte for ankemotpartenes oppfatning om at området fra gammelt av har vært ansett som ett stort felles (beite)område. Men, som den videre gjennomgang vil vise, er det egentlig intet annet som bygger opp under en slik samlet områdebetragtning. Og da kan de her nevnte momenter alene ikke tillegges avgjørende betydning.

Det aktuelle skog- og utmarksområde ligger sentralt på Østlandet, mellom tre gamle kommuner. Skog fra store deler av området ble i lange perioder benyttet til å lage kull, blant annet til bruk ved Bærums jernverk som ble anlagt på 1600-tallet. Større deler av Vestmarka har vært eid av jernverket/jernverkseierne. Videre har som nevnt områdene Ramsåsen og Bjørum skog i tidligere tider vært allmenninger, noe som har gitt opphav til tvist. Det er videre tale om svært mange gårder som påstår å ha beiterett, og som tidligere er blitt fradelte større gårdsbruk. Og – som lagmannsretten kommer nærmere tilbake til nedenfor – var det midt på 1800-tallet en tvist om seterrett nettopp vedrørende Toveruds eiendom. Sammenlignet med andre steder i landet der tvist om beiterett har oppstått, foreligger det således svært mye skriftlig materiale som kaster lys over de spørsmål som reises. Og partene har fremlagt mye fra skjøter, (bygde)bøker, (lokal)historiske artikler, bevisopptak fra 1946 og 1956 med mer.

Ikke i noe av det materialet som er fremlagt, kan det ses å være henvist til eksistensen av et felles beiteområde som omfatter samtlige av de aktuelle kommuner/bygder, verken under navnet Vestmarka eller noe annet navn. Gjennomgående har man forholdt seg til kommunegrensene og helst mindre områder innenfor kommunegrensene ved omtalen av det aktuelle skog- og utmarksområde generelt og om (felles)beite spesielt. Først et godt stykke ut på 1900-tallet har det oppstått kontakt på tvers av kommunegrensene i form av praktisk samarbeid. Men det har ikke fremkommet noe som peker i retning av at dette samarbeidet har vært basert på noen felles oppfatning om hele Vestmarka som ett felles rettighetsområde.

Ut fra en samlet vurdering av de forannevnte momenter er lagmannsretten etter dette kommet til at det forut for initiativet til denne saken, ikke har eksistert en alminnelig oppfatning i de tre berørte kommuner om at Vestmarka var ett stort fellesbeiteområde der alle som naturlig sognet til, hadde samme rett til å la sine dyr beite hvor som helst i hele området.

Allerede med denne konstateringen bortfaller etter lagmannsrettens syn det helt sentrale rettslige fundament for en betraktning om at også samtlige i Tranby, Asker og Vestre Bærum har beiterett og må bedømmes likt uavhengig av konkret faktisk bruk. En konsekvens av dette, er at det ikke kan presumeres at handlinger og oppfatninger fra én bygd/ kommune gjenspeiler det samme i de to øvrige områdene, slik ankemotpartenes argumentasjon legger opp til. Konstruksjonen om ett stort felles beiteområde har ellers vært viktig for ankemotpartene i forhold til innholdet av den beiteretten som gjøres gjeldende. Med et unntak nær, har ingen ankemotpart eller vitne, fortalt om at man har sluppet dyr i Toverudmarka eller har søkt å føre dyr dit. Gjennomgående har man sluppet dyr i andre, og dels fjerntliggende områder, og fremholdt at dyrene også har kommet inn på Toveruds eiendom, noe han – som andre grunneiere i området – må akseptere. Uten å få medhold i et grunnleggende premiss om eksistensen av ett stort fellesbeiteområde som de berettigede har søkt å holde dyrene innenfor, kan man vanskelig komme utenom at det ankemotpartene selv beskriver, ligner svært meget på det som gjerne omtales som streifbeite. Ankemotpartene har uttrykkelig presisert at det ikke er en beiterett med et slikt innhold som det er nedlagt påstand om.

Lagmannsretten antar likevel at det er formålstjenlig å gå videre og vurdere spørsmålet om beiterett nærmere i forhold til den kommune/bygd ankemotpartene sogner til, også for å vise mer konkret at noen fellesskapsoppfatning på tvers av kommunegrensene ikke har vært til stede før i denne saken.

I forhold til den videre drøftelsen er det også et poeng å få frem at ankemotpartene kun i begrenset utstrekning har søkt å gjøre rede for den enkelte eiendoms bruk av området til beiting. Det er videre på det rene at svært mange av ankemotpartene ikke har dyr i dag og ikke har hatt det på flere årtier. Ankemotpartene

*I ankesak 00-01791 A/03**Domsslutning:*

- 1. Ole Toverud frifinnes.*
- 2. Ankemotpartene nr 1 – 42 og 44 – 111 tilpliktes i fellesskap å betale til Ole Toverud saksomkostninger for lagmannsretten med 447.050 – firehundreogførtisvttusenogfemti – kroner og for jordskifteretten med kr 228.876 – tohundreogtjueåttetusenåttehundreogsyttiseks – kroner. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen. Fra forfall løper rente etter forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd 1. punktum til betaling skjer.*

Slutning:

Ankesaken heves for så vidt gjelder ankemotpart nr 112, Erling Enger.

*I kjæremålssak 00-01790 K/04:**Slutning:*

Kjæremålssaken heves for så vidt gjelder Halvard Aaby.

Lov om ymse beitespørsmål [beitelova]

Dato	LOV-1961-06-16-12
Departement	Landbruks- og matdepartementet
Sist endret	LOV-2021-06-18-122 fra 01.07.2022
Ikrafttredelse	01.01.1962
Rettsområde	Landbruk, jakt og skogbruk ► Landbruk. Dyrehold
Rettet	01.07.2021 (faglige fotnoter fjernet)
Korttittel	Beitelova

Innholdsfortegnelse

Lov om ymse beitespørsmål [beitelova]

Innholdsfortegnelse

Kap. I. (Oppheva med lov 13 juni 1980 nr. 41.)

Kap. II. Ansvar for husdyr.

Kap. III. Beiterregulering.

Kap. IV. Ymse føresegner.

Jf. *tidlegare* lover 16 mai 1860 nr. 2 kap. 2-4, 22 mai 1869, 12 feb 1932 § 15. – Jf. lov 29 nov 1968 §§ 14 og 15.

Kap. I. (Oppheva med lov 13 juni 1980 nr. 41.)

0 Oppheva med lov 13 juni 1980 nr. 41.

Kap. II. Ansvar for husdyr.

§ 6.

Eigar og innehavar av husdyr skal syta for at husdyr ikkje kjem inn på område der eigaren eller innehavaren ikkje har rett til å la dyra vera. Same skyldnaden har den som for eigaren eller innehavaren har tilsyn med husdyr. Med husdyr meinar ein i denne lova hest, storfe, gris, sau, geit og fjørfe unnanteke duer.

§ 7.

Kjem husdyr inn på område der eigaren eller innehavaren av dyret ikkje har rett til å la det halda til, er eigaren eller innehavaren skyldig å svara skadebot for den skaden dyret valdar på avling og annan eigedom.

Har skadelidne sjølv medverka til skaden med å vanhalda gjerdeskyldnaden sin eller på annan måte, kan skadebota setjast ned eller falla heilt bort alt etter kor stor skuld han har.

§ 8.

Den som har fått husdyr inn på sin grunn i strid med § 6 kan setja dyret inn. Han skal snarast råd er, og seinast innan 3 dagar, melda frå til eigaren eller innehavaren om at dyret er sett inn. Veit han ikkje kven eigaren eller innehavaren er og får han heller ikkje greie på det, skal han varsla politiet snarast råd er. Politiet skal freista få greie på kven eigaren eller innehavaren er og skal om turvande med oppslag, lysing i blad eller på annan måte gjere kjent at dyret er sett inn.

0 Endra med lov 15 des 1967 nr. 2.

§ 9.

Den som har sett inn husdyr i samhøve med § 8 skal gje dyret forsvarleg stell. Han har ikkje rett til å bruke det, men kan nytta den daglege avdråttan av dyret mot avkorting i det kravet han har etter andre leden i denne paragrafen.

Innsetjaren har rett til å halda dyret tilbake til det er reidd ut skadebot som fastsett i § 7 og godtgjering for det arbeidet og dei utlegg innsetjinga og kunngjeringa har ført med seg, eller til det er gjeve full trygd for kravet til innsetjaren. Innsetjaren spiller tilbakehaldsretten om han ikkje fylgjer føresegnene i § 8.

§ 10.

Har ikkje eigaren eller innehavaren meldt seg innan 2 veker etter at melding om innsetjinga er komen fram til han eller etter at denne er kunngjord i samsvar med føresegnene i § 8, kan innsetjaren krevja at dyret vert seld gjennom namsmyndighetene etter reglane i tvangsfullbyrdelseslova så langt dei høver. Føresegnene i tvangsfullbyrdelseslova § 8-16 fyrste leden gjeld ikkje i dette høvet.

Føresegnene i fyrste leden gjeld på tilsvarande måte, i fall den summen innsetjaren har krav på etter føresegnene i § 9, andre leden, ikkje vert utreidd innan 3 dagar etter at partane har vorte samde om summen eller, når summen er fastsett med skjøn, innan 3 dagar etter at skjønnet er endeleg.

Av salssummen skal innsetjaren få det han har krav på etter § 9. Gjev salet meir enn summen av kravet til innsetjaren, pålagt skjønnskostnad og salskostnaden, kjem resten inn under reglane om innkome frå sal av hittegods.

Føresegnene i denne paragraf gjeld på tilsvarande måte når nokon finn bortkomne husdyr.

For dyr som går på beite der det er gjeve føresegner om sams sanking, skal det berre reidas ut finnarløn for dei som vert funne etter sams sanking er avslutta.

Omfram krav på kostnaden, har finnaren rett til finnarløn etter reglane i § 9 i lova om hittegods.

0 Endra med lover 15 des 1967 nr. 2, 26 juni 1992 nr. 86, 25 juni 2004 nr. 53 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901).

§ 11.

Vert det tvist om krav etter § 7 eller § 9, kan kvar av partane krevje at jordskifteretten skal avgjere spørsmålet. Jordskiftelova § 5-7 gjeld for behandlinga i jordskifteretten av saker etter lova her.

Kostnaden ved avgjerda ber eigaren eller innehavaren så framt jordskifteretten ikkje finn grunn til ei anna deling.

Pengesummar nokon har krav på etter avgjerd i medhald av denne paragrafen kan søkjast inn etter dei reglar som gjeld om fullføring av domar.

0 Endra med lover 18 juni 1965 nr. 5, 26 jan 1973 nr. 3, 25 juni 2004 nr. 53 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 19 aug 2005 nr. 901) som endra med lov 17 juni 2005 nr. 84, 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736).

Kap. III. Beitereregulering.

§ 12.

I skogsmark der det er mykje om å gjera at det vert slutt med beite heilt eller for ein del, skal kommunen – i tilfelle i samarbeid med grannekommunane – freista å legge tilhøva slik til rette at området kan verta freda for beiting i den mon dette er turvande. I samband med dette skal kommunen freista å få i stand avtaler mellom grunneigarane og dei som har beiterett om å føre over beiterettane til ein eller fleire inngjerda område eller til å fråfalle beiterettar mot å avtala skadebot når tilhøva ligg til rettes for det.

0 Endra med lover 13 juni 1980 nr. 41, 11 juni 1993 nr. 96.

§ 13.

Når kommunen gjer framlegg om det og statsforvaltaren har hatt høve til å seia si meining, kan departementet setja forbod mot all beiting eller beiting med visse slags husdyr i nærare oppgjevne skogmarkområde i kommunen i tidsrommet 1. oktober – 24. juni eller i ein bolk av dette tidsrommet.

På same måte kan departementet gjeva førerett for beiting i nærare oppgjevne utmarksområde.

0 Endra med lover 13 juni 1980 nr. 41, 11 juni 1993 nr. 96, 7 mai 2021 nr. 34 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 7 mai 2021 nr. 1416).

§ 14.

Når kommunen gjer framlegg om det og statsforvaltaren har hatt høve til å seia si meining, kan departementet setja forbod mot beiting med alle slags dyr heile året. Forbodet kan gjelda for heile kommunen, eller for ein lut av han, men aldri for bygde- eller statsålmenningar.

Den som har beiterett og som vert råka av forbodet i denne paragrafen, kan krevja retten sin avløyst av jordskifteretten. Til avløysing skal det leggjast ut kulturbeite eller annan mark som er skikka til beite eller til opparbeiding av kulturbeite. Der fleire har beiterett, bør rettane avløysast ved oppretting av felleseter eller andre sams beitetiltak. Vert vederlaget ikkje heilt dekt ved avståing av grunn eller annen beiterett, skal resten ytast i pengar til istandsetting av beite eller turvande anlegg.

Når vilkåra for avløysing ikkje ligg føre eller dersom eigaren av den eigedom beiteretten kviler på, ikkje godtar å svara det vederlaget som er fastsett etter andre leden, kan forbod etter denne paragrafen ikkje gjerast gjeldande mot den som har beiterett. I sambeitestrok kan forbod som nemnt ikkje gjerast gjeldande mot nokon som har beiterett, minder vilkåra for avløysing ligg føre for alle dei som har beiterett.

Forbodet tek til å gjelda 1 år etter det er kunngjort. Departementet fastset kunngjeringsmåten. Mot den som har beiterett og som krev avløysing innan årsfresten, tek ikkje forbodet til å gjelda før det ligg føre endeleg avgjerd i avløysingssaka.

Den som ikkje har kravt avløysing før forbodet tek til å gjelda, kan ikkje krevja skadebot for tap som han har lide for skuld forbodet, eller i tilfelle lid til dess avløysingssaka er avgjerd.

0 Endra med lover 15 des 1967 nr. 2, 13 juni 1980 nr. 41, 11 juni 1993 nr. 96, 21 juni 2013 nr. 100 (ikr. 1 jan 2016 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 736), 7 mai 2021 nr. 34 (ikr. 1 juni 2021 iflg. res. 7 mai 2021 nr. 1416).

§ 15.

Departementet kan gjeva føresegner om merking av dyr som vert slept på beite, om sams sanking, og om slepping av dyra.

Kap. IV. Ymse føresegner.

§ 16.

Den som med vilje eller av aktløyse er årsak til at husdyr kjem ulovleg inn på annan manns grunn vert straffa med bot. Medverknad blir ikkje straffa.

Men straff vert ikkje nytta dersom forsøminga berre har ført med seg at det er kome husdyr ulovleg inn på område ovanfor barskoggrensa.

0 Endra med lover 28 mai 1971 nr. 51, 13 juni 1980 nr. 41, 11 juni 1993 nr. 96, 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015), 18 juni 2021 nr. 122 (i kraft 1 juli 2022 iflg. res. 8 april 2022 nr. 570).

§ 17.

Denne lova tek til å gjelda frå den tid Kongen fastset.¹ Samstundes held desse føresegnene opp å gjelda:

Dei beiteforbod som er fastsette etter § 15 i lov om skogvern skal gjelda inntil dei vert brigda eller oppheva med heimel i denne lova.

¹ Frå 1 jan 1962 iflg. res. 8 des 1961.

Lov om skadeserstatning (skadeserstatningsloven)

Dato

LOV-1969-06-13-26

Kapittel 5. Almennelige bestemmelser

0 Tilføyd ved lov [21 juni 1985 nr. 81](#).

§ 5-1. (*den skadelidtes medvirkning*)

1. Dersom den direkte skadelidte eller erstatningssøkeren har medvirket til skaden ved egen skyld, kan erstatningen settes ned eller falle bort for så vidt det er rimelig når en tar hensyn til atferden, og dens betydning for at skaden skjedde, omfanget av skaden og forholdene ellers. Dette gjelder likevel ikke dersom skadelidte på skadetiden ikke hadde fylt 10 år.
2. Som medvirkning reknes det også når den direkte skadelidte eller erstatningssøkeren har latt være i rimelig utstrekning å fjerne eller minske risikoen for skade eller etter evne å begrense skaden.
3. Reglene i nr. 1 og 2 gjelder tilsvarende ved medvirkning av andre personer eller forhold som den direkte skadelidte eller erstatningssøkeren i denne sammenheng hefter for.

0 Tilføyd ved lov [21 juni 1985 nr. 81](#), endret ved lov [18 des 1987 nr. 96](#).

§ 5-2. (*lemping av erstatningsansvar*)

Erstatningsansvaret kan lempes når retten under hensyn til skadens størrelse, den ansvarliges økonomiske bæreevne, foreliggende forsikringer og forsikringsmuligheter, skyldforhold og forholdene ellers finner at ansvaret virker urimelig tyngende for den ansvarlige. Det samme gjelder når det i særlige tilfelle er rimelig at den skadelidte helt eller delvis bærer skaden.

0 Tilføyd ved lov [21 juni 1985 nr. 81](#).

Norges Høyesterett - Dom - HR-2018-872-A

Instans	Norges Høyesterett – Dom
Dato	2018-05-09
Publisert	HR-2018-872-A
Stikkord	(Femund Sitje) Erstatningsrett. Reindrift. Beiteskade.
Sammendrag	<p>Etter at rein på vinterbeite hadde gjort skade på dyrket mark fremsatte skadelidte gårdbrukere erstatningskrav overfor den berørte sijte (siida), jf. reindrifftsloven § 67. Høyesterett tok utgangspunkt i at det måtte tas særlig hensyn til vernet av samisk kultur ved spørsmålet om erstatningsbestemmelsen i § 67 innebar diskriminering. Dette fulgte av bestemmelsene i Grunnloven § 108 og § 98 og internasjonale konvensjoner, særlig ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater artikkel 4, artikkel 5 og artikkel 6. Det objektive ansvaret etter reindrifftsloven førte imidlertid ikke til noen forskjellsbehandling som følge av dyreslag eller næring. Bestemmelsen om solidaransvar i § 67 første ledd første punktum innebar heller ikke diskriminering. Høyesterett kom også til at erstatningsreglene i reindrifftsloven måtte suppleres med de alminnelige bestemmelsene om medvirkning og lemping i skadeserstatningsloven. Jordskifteoverretten og lagmannsretten hadde imidlertid anvendt medvirkningsbestemmelsen i skadeserstatningsloven § 5-1 uriktig, idet det ikke var foretatt en helhetlig vurdering av samtlige forhold som gjorde seg gjeldende i saken. Begrunnelsen var også mangelfull når det gjaldt vurderingen av spørsmålet om lemping etter skadeserstatningsloven § 5-2. Lagmannsrettens dom og jordskifteoverrettens overskjønn ble opphevet for så vidt gjaldt spørsmålene om medvirkning og lemping. (Rt-sammendrag)</p>
Saksgang	Eidsivating jordskifteoverrett – Frostating lagmannsrett LF-2016-27982 – Høyesterett HR-2018-872-A, (sak nr. 2017/1668), sivil sak, anke over dom.
Parter	Femund sitje (advokat Knut Helge Hurum) mot Vidar Fredheim, Jonas Jensen Midtdal, Stian Nylend, Jens Narjord, Gunn Tengesdal, Anders A Hodøl, Rødalen felleseter, Erik Jachwitz, Per Inge Nyvoll og Per Broen (advokat Øyvind Kraft).
Forfatter	Dommerne Berglund, Ringnes, Bergh, Høgetveit Berg, Matningsdal.
Sist oppdatert	2014-05-15

Norges Høyesterett - Dom - HR-2022-2068-A

Instans	Norges Høyesterett – Dom
Dato	2022-10-26
Publisert	HR-2022-2068-A
Stikkord	Erstatningsrett. Skade fra beitedyr. Medvirkning.
Sammendrag	Beitedyr på utmarksbeite kom inn på et område hvor det ble produsert ferdigplen. Dette førte til omfattende tråkkskader. Høyesterett kom i motsetning til lagmannsretten til at unnlatt gjerdehold også kan være medvirkning «på annen måte», jf. beitelova § 7 andre ledd, og gi grunnlag for nedsetting av erstatningen, selv om skadelidte, som i dette tilfellet, ikke har gjerdeplikt. Alternativet «på annen måte» må tolkes i lys av de generelle reglene om skadelidtes medvirkning i skadeserstatningsloven § 5-1. Vurderingstemaet vil da være om skadelidte ved å unnlate å sette opp gjerde eller andre stengsler har latt være i rimelig utstrekning å minske risikoen for at dyr skal komme inn på eiendommen. Det ble ansett som klart at erstatningsansvar etter beitelova § 7 kan lempes etter skadeserstatningsloven § 5-2. Lagmannsrettens overskjønn ble opphevet. (Rt-sammendrag)
Saksgang	Nedre Buskerud jordskifterett JDRA-2018-78907 – Borgarting lagmannsrett LB-2019-139997 – Høyesterett HR-2022-2068-A, (sak nr. 22-006693SIV-HRET).
Parter	I. Per Øivin Sola (advokat Hilde Sannes Holløkken – til prøve) mot Buskerud Ferdigplen AS (advokat Jørgen Aandal Vangsnes). II. Buskerud Ferdigplen AS (advokat Jørgen Aandal Vangsnes) mot Per Øivin Sola (advokat Hilde Sannes Holløkken – til prøve).
Forfatter	Dommerne Arne Ringnes, Knut Erik Sæther, Cecilie Østensen Berglund, Henrik Bull og Kristin Normann.
Sist oppdatert	2022-10-31
